

به نام پروردگار یکتا

تاریخ ایران

جلد یکم: از روزگار ان دور تا ورود عربها

احسان هنرمندیا

انتشارات اندیشه‌ی زرین

۱۳۹۲

سرشناسه: هنرمندتیا، احسان، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ ایران / احسان هنرمندتیا.
مشخصات نشر: قزوین: اندیشه زرین، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری: ۳۲۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۱۹-۷۶-۱
فهرست نویسی:
مندرجات: ج ۱: از روزگاران دور تا ورود عرب‌ها.
موضوع: ایران - - تاریخ
رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۸ ت ۹ / ۱۰۹ DSR
رده‌بندی دیویی: ۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۳۱۰۰۰

قزوین: خیابان نادری جنوبی - جنب کوچه امیرامجد - پلاک ۱۱۹ - تلفن: ۲۳۸۷۳۴ - ۰۲۸۱ - همراه: ۰۹۱۲۵۸۲۸۰۳۸

تاریخ ایران: جلد یکم؛ از روزگاران دور تا ورود عرب‌ها

- احسان هنرمندتیا
- صفحه آرا: راضیه لاهیجی
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۲
- قیمت: ۷۰۰۰ تومان
- تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- لیتوگرافی و چاپ: سعیدی
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۱۹-۷۶-۱

فهرست

صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول : سرزمین ایران درباره‌ی ایران
۵.....	فصل دوم : ایران، پیش از تاریخ پیش از روستائینی
۷.....	روستائینی
۸.....	شهرنشینی
۱۱.....	فصل سوم : ایران، پیش از تشکیل سلسله‌ی ماد گوتی‌ها
۱۳.....	لولوبی‌ها
۱۴.....	کاسی (کاشی)‌ها
۱۷.....	عیلامی‌ها
۲۳.....	مان‌ها
۲۷.....	فصل چهارم : آریایی‌ها آریایی‌ها
۳۱.....	فصل پنجم : زرتشت، پیامبر ایرانی زندگی زرتشت
۳۲.....	زمان زرتشت

۳۰۵	زادگاه زرتشت
۳۰۶	خاندان زرتشت
۳۰۷	زرتشت؛ ایرانیان و جهانیان

فصل ششم : ماده‌ها

۳۰۹	پیش از دیانکو
۴۳	دیانکو
۴۴	فروریش
۴۷	خشرینه
۵۰	موخشره
۵۸	اشتیاک

فصل هفتم : هخامنشیان

۶۴	کوروش بزرگ
۱۰۴	کمبریجیه
۱۱۰	داریوش بزرگ
۱۵۲	خشایارشا
۱۷۷	اردشیر یکم
۱۸۱	خشایارشا دوم
۱۸۲	سغدیان
۱۸۲	داریوش دوم
۱۸۷	اردشیر دوم
۱۹۳	اردشیر سوم
۱۹۵	ارسس
۱۹۶	داریوش سوم
۲۱۲	پرچم هخامنشیان
۲۱۳	هنر معماری در دوران هخامنشیان
۲۱۴	جایگاه زن در دوران هخامنشیان
۲۱۶	مذهب در دوران هخامنشیان
۲۱۸	سپاه هخامنشیان

فصل هشتم : حکومت اسکندر و جانشینانش بر ایران

۲۲۱	اسکندر پس از مرگ داریوش سوم
۲۲۶	سلوکوس یکم

۲۲۷.....	آنتیوخوس یکم
۲۲۸.....	آنتیوخوس دوم
۲۲۸.....	سلوکوس دوم
۲۲۹.....	سلوکوس سوم
۲۲۹.....	آنتیوخوس سوم
۲۳۰.....	سلوکوس چهارم
۲۳۰.....	آنتیوخوس چهارم
۲۳۱.....	آنتیوخوس پنجم
۲۳۱.....	دیمتریوس یکم

فصل نهم : اشکانیان

۲۳۶.....	اشک یکم : ارشک
۲۳۷.....	اشک دوم : ایرداد یکم
۲۳۸.....	اشک سوم : اردوان یکم
۲۳۸.....	اشک چهارم : فریاد
۲۳۸.....	اشک پنجم : فرهاد یکم
۲۳۹.....	اشک ششم : مهرداد یکم
۲۴۰.....	اشک هفتم : فرهاد دوم
۲۴۰.....	اشک هشتم : اردوان دوم
۲۴۱.....	اشک نهم : مهرداد دوم
۲۴۲.....	اشک دهم : ستروک
۲۴۲.....	اشک یازدهم : فرهاد سوم
۲۴۳.....	اشک دوازدهم : مهرداد سوم
۲۴۴.....	اشک سیزدهم : ارد یکم
۲۴۶.....	اشک چهاردهم : فرهاد چهارم
۲۴۸.....	اشک پانزدهم : فرهاد پنجم
۲۴۹.....	اشک شانزدهم : ارد دوم
۲۴۹.....	اشک هفدهم : ونن یکم
۲۴۹.....	اشک هجدهم : اردوان سوم
۲۵۱.....	اشک نوزدهم : وردان
۲۵۲.....	اشک بیستم : گودرز
۲۵۲.....	اشک بیست و یکم : ونن دوم
۲۵۲.....	اشک بیست و دوم : بلاش یکم

۲۵۴.....	اشک بیست و سوم : پاکور دوم
۲۵۴.....	اشک بیست و چهارم : اردوان چهارم
۲۵۵.....	اشک بیست و پنجم : خسرو
۲۵۶.....	اشک بیست و ششم : بلاش دوم
۲۵۶.....	اشک بیست و هفتم : بلاش سوم
۲۵۷.....	اشک بیست و هشتم : بلاش چهارم
۲۵۷.....	اشک بیست و نهم : بلاش پنجم
۲۵۸.....	اشک سیام : اردوان پنجم
۲۵۹.....	پرچم اشکانیان
۲۶۱.....	فرهنگ و هنر در دوران اشکانیان
۲۶۲.....	مذهب در دوران اشکانیان
۲۶۲.....	سپاه اشکانیان

فصل دهم : ساسانیان

۲۶۷.....	اردشیر یکم (بابکان)
۲۷۰.....	شاپور یکم
۲۷۲.....	مانی
۲۷۵.....	هرمزد یکم
۲۷۶.....	بهرام یکم
۲۷۶.....	بهرام دوم
۲۷۷.....	بهرام سوم
۲۷۷.....	نرسی
۲۷۸.....	هرمزد دوم
۲۷۸.....	آذر نرسی
۲۷۸.....	شاپور دوم
۲۸۱.....	اردشیر دوم
۲۸۲.....	شاپور سوم
۲۸۲.....	بهرام چهارم
۲۸۲.....	یزدگرد یکم
۲۸۳.....	بهرام پنجم (گور)
۲۸۵.....	یزدگرد دوم
۲۸۶.....	هرمزد سوم
۲۸۷.....	پیروز یکم

۲۸۸		بلاش
۲۸۸		قباد یکم
۲۸۹		جاماسب
۲۸۹		سلطنت مجدد قباد یکم
۲۹۱		مزدک
۲۹۳		خسرو یکم (انوشیروان عادل)
۲۹۶		هرمزد چهارم
۲۹۸		خسرو دوم (پرویز)
۳۰۰		قباد دوم
۳۰۱		اردشیر سوم
۳۰۱		خسرو سوم
۳۰۱		جوانشیر
۳۰۱		بوران (دخت)
۳۰۲		گشناسب بنده
۳۰۲		آزرمی دخت
۳۰۲		هرمزد پنجم
۳۰۲		خسرو چهارم
۳۰۲		پیروز دوم
۳۰۳		خسرو پنجم
۳۰۳		یزدگرد سوم
۳۰۷		پرچم ساسانیان
۳۰۹		جایگاه زن در دوران هخامنشیان
۳۱۰		مذهب در دوران ساسانیان
۳۱۱		سپاه ساسانیان
۳۱۳		منابع

فصل اول: سرزمین مادری

درباره‌ی ایران

کشوری که در حال حاضر ما در آن زندگی می‌کنیم و ایران می‌نامیمش، بخش بزرگی از جلگه‌ی وسیع و بلندی به نام فلات ایران است که از هر سو کوه‌های بلند و سر به فلک کشیده احاطه‌اش نموده‌اند. این سرزمین در شرق به کوه‌های سلیمان و در غرب به رشته کوه‌های زاگرس محدود است. شمالش کوه‌های البرز و بالاتر دریای خزر است و جنوبش خلیج همیشه فارس و دریای عمان. این فلات در نواحی مرکز به ارتفاع ۱۶۰۰ متری از سطح دریا هم می‌رسد. تمام مساحت دو میلیون و ششصد هزار کیلومتر مربع فلات ایران و حتی بیش‌تر از آن در روزگاران قدیم زیر نظر ایرانیان اداره می‌شد، اما به دلیل بی‌کفایتی حاکمان در اداره‌ی مملکت بخش قابل توجهی از این سرزمین به یغما برده شد و امروز یک میلیون و ششصد و چهل و هشت هزار کیلومتر مربع تحت اداره‌ی ماست یعنی حدود ۶۳ درصد.

در گذشته این سرزمین دریاچه‌ها و رودخانه‌های بزرگ و عمیقی داشته که به مرور زمان خشک شده‌اند و امروز تنها نشانه‌ی آن‌ها دریاچه‌های ارومیه در شمال غربی، هامون در شرق، قم در مرکز و چند رود و رودخانه‌ی کوچک است. کویرهای ایران در گذشته‌ی دور دریاچه‌ی بزرگی بودند که از شرق تا مرکز سرزمین فعلی ایران را در برمی‌گرفته و محل زندگی مردمان بسیاری بوده که بر اثر بروز یک آتش فشان شدید توأم با زمین لرزه و شکافته شدن زمین از میان رفته است. احتمال دارد گسل بزرگی که

در فلات ایران وجود دارد همان شکاف عمیق باشد. کارون تنها رود قابل کشتیرانی ایران است. این رود از کوه‌های غربی جاری شده و با پیوستن به شط‌العرب به خلیج فارس می‌ریزد. در شمال کشور، رود ارس که نوعی مرزبندی سیاسی تلقی می‌شود به همراه رودهای اترک و قزل اوزن به دریای خزر می‌ریزند. در مرکزی‌ترین ناحیه‌ی فلات، زاینده‌رود قرار دارد که در نهایت به باتلاق گاوخونی می‌رسد. این رود در آبادانی سرزمین اصفهان نقش مهمی داشته و یکی از مهم‌ترین علل انتخاب این شهر به پایتختی توسط صفویان بوده است.

خلیج فارس در جنوب ایران از دیرباز تاریخ به جهت وجود سرزمین‌های حاصل‌خیز و جزایر متعدد، محل سکونت مردمان بوده است. جزایر کیش، قشم، تنب کوچک و بزرگ، ابوموسی، خارک و بحرین در این خلیج قرار دارند که جز بحرین که در زمان حکومت محمدرضا پهلوی از خاک کشور جدا گشت، باقی همه زیر نظر ایران هستند. اهمیت این خلیج در قرون معاصر به ویژه با کشف نفت افزون شده است. جنگ‌های بسیاری در طول تاریخ جهت دستیابی به این خلیج و سرزمین‌هایش صورت گرفته. ایران علاوه بر داشتن منابع غنی نفت و گاز، مادن بسیاری نیز دارد. مس، آهن، سرب، زغال سنگ، مرمر، فیروزه و دیگر عناصر در این سرزمین به وفور یافت می‌شود. آب و هوای مناسب و کوهستانی باعث رونق کشاورزی و دامپروری در کشور شده است. سالیان دور ایران به سبب پاره‌ای از محصولات خود مانند پسته، انگور و کشمش زیانزد بوده که متأسفانه به دلیل سهل‌انگاری و عدم پرداختن به این مهم امروزه خود واردکننده‌ی بسیاری از همین محصولات است.

آب و هوای غالب فلات ایران خشک و بیابانی است. یک چهارم سرزمین ایران بیابان است و گرم‌ترین نقطه‌ی زمین را در ایران یافته‌اند اما آب و هوای ایران را می‌توان گلچینی از تمامی وضعیت‌های آب و هوایی بر شمرد. نه می‌توان نام سردسیر بر آن نهاد و نه گرم سیر. نام معتدل هم شاید واژه‌ی مناسبی برای توصیفش نباشد. طولانی‌ترین فاصله میان دو نقطه در ایران حدود دو هزار و دویست و پنجاه کیلومتر است که فاصله‌ی میان دو نقطه در شمال غربی و جنوب شرقی می‌باشد. مرتفع‌ترین قله‌ی ایران، دماوند است که ۵۶۷۱ متر ارتفاع دارد.

وجود اقوام گوناگون با گرایش‌های مختلف در طول تاریخ باعث تنوع بالای فرهنگی ایران فعلی گردیده که البته نقاط مشترک بسیاری در میانشان می‌توان یافت. مهم‌ترین اشتراک ایرانیان فعلی مذهب شیعه و بالاتر از آن دین اسلام است. از جمعیت ۷۰ میلیون نفری ایران، بیش از ۹۹ درصد مسلمان هستند و یک درصد باقی

مانده را زرتشتیان، مسیحیان و کلیمیان تشکیل می‌دهند. طبق آخرین آمار، ایران هفدهمین کشور وسیع جهان و هجدهمین کشور پر جمعیت دنیاست. قرار گرفتن بر سر راه جاده‌ی ابریشم در قدیم از مهم‌ترین کشورهای خاورمیانه بودن در عصر جدید باعث شده تا همواره ایران از مهم‌ترین و مورد توجه‌ترین کشورهای دنیا محسوب گردد. این توجه متأسفانه باعث دخالت دولت‌های دیگر در امور کشور ایران شده است و از آنجایی که هیچ کشوری برای کشور دیگر خوبی نمی‌خواهد، ایران از این دخالت‌ها صدمه‌های جدی دیده است. پرچم فعلی ایران مستطیلی است که به سه مستطیل مساوی تقسیم می‌شود. مستطیل بالا سبز رنگ است، وسط سفید و پایینی‌ترین مستطیل سرخ است. در پایین‌ترین قسمت مستطیل سبز و در بالاترین قسمت مستطیل سرخ عبارت «الله اکبر» یازده بار و در وسط مستطیل سفید نشان جمهوری اسلامی به رنگ سرخ درج شده است. درباره‌ی این‌که در هر سلسله پرچم ایران چه نقشی داشته است در پایان همان سلسله شرح داده خواهد شد.

آنچه گذشت مختصری بود جهت آشنایی با موقعیت طبیعی و سیاسی ایران تا درک تاریخ این سرزمین آسان‌تر گردد.